

Sygn. akt III Nsm 130/18

POSTANOWIENIE

Dnia 2 września 2019 roku

Sąd Rejonowy w Łowiczu w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Honorata Wójcik

Protokolant: st. sekr. sąd. Barbara Salamondra

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2019 roku

sprawy z wniosku J. K.

z udziałem A. K.

o zmianę wyroku rozwodowego w przedmiocie kontaktów z dzieckiem

p o s t a n a w i a:

- zmienić pkt. 4 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi XIII Wydział Cywilny z/s w S. z dnia 30.04.2009 r. w sprawie XIII RC 290/08 w ten sposób, że ustalić kontakty małoletniego M. K. z jego ojcem J. K. bez udziału matki jeden raz w tygodniu w miejscu i godzinach wskazanych przez psychologa, do współpracy z którym zobowiązać J. K., na jego koszt;
- zobowiązać A. K. do każdorazowego zawożenia małoletniego M. K. do miejsca wskazanego przez psychologa jak w pkt. 1 i odbierania małoletniego po zakończonym spotkaniu;
- ustalić, że każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt III Nsm 130/18

UZASADNIENIE

W dniu 10 kwietnia 2018 r. wnioskodawca J. K. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wystąpił do Sądu z wnioskiem o zmianę kontaktów ustalonych z jego dzieckiem M. K. w wyroku rozwodowym.

W uzasadnieniu wskazał, iż Sąd Okręgowy w wyroku rozwodowym ustalił kontakty J. K. z synem M. w miejscu zamieszkania ojca dziecka, do którego będzie zabierał małoletniego w następujących terminach:

- w każdą II i IV sobotę miesiąca,
- w każdą I i III niedzielę miesiąca,
- w pierwszy dzień (...) Bożego Narodzenia oraz Wielkanocy w latach nieparzystych,
- w każdy drugi dzień (...) Bożego Narodzenia oraz Wielkanocy w latach parzystych, przy czym wszystkie wizyty będą trwały od godziny 11.00 do godziny 18.00, z zobowiązaniem J. K. do każdorazowego odbierania dziecka, a następnie do jego odprowadzania po skończonej wizycie do miejsca zamieszkania A. K..

J. K. wnioskuje o zmianę kontaktów poprzez zobowiązanie A. K. do każdorazowego przyprowadzania małoletniego dziecka stron M. do miejsca zamieszkania J. K. oraz zobowiązania J. K. do odprowadzania dziecka po skończonej wizycie do miejsca zamieszkania A. K. w terminach określonych w wyroku rozwodowym. Wnioskodawca podniósł,

że z powodu niechęci uczestniczki i jej rodziców do jego osoby ma on ciągle trudności w egzekwowaniu kontaktów z synem, a problemy te zmniejszyłyby się jeżeli to uczestniczka miałaby obowiązek przywozić syna na spotkanie z nim.

(wniosek – k. 3-7)

Stanowisko uczestniczki w sprawie zostało sprecyzowane na rozprawie w dniu 30 maja 2018 r., kiedy to wniosła o oddalenie wniosku (elektroniczny protokół rozprawy czas: 00:00:47 – k. 44).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Strony postępowania J. K. i A. K. są rodzicami małoletniego M. K. urodzonego (...) Są po rozwodzie, nie mieszkają razem.

(okoliczności przyznane)

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 kwietnia 2009 r. w sprawie XIII C 290/08 ustalone zostały kontakty J. K. z małoletnim synem M. K. w następujący sposób: ojciec ma prawo widywać małoletniego syna w swoim miejscu zamieszkania w każdą II i IV sobotę miesiąca, w każdą I i III niedzielę miesiąca, w pierwszy dzień (...) Bożego Narodzenia oraz Wielkanocy w latach nieparzystych, w każdy drugi dzień (...) Bożego Narodzenia oraz Wielkanocy w latach parzystych, przy czym wszystkie wizyty będą trwały od godziny 11.00 do godziny 18.00, J. K. jest zobowiązany do każdorazowego odbierania dziecka, a następnie do jego odprowadzania po skończonej wizycie do miejsca zamieszkania A. K..

(dowód: wyrok w sprawie XIII C 290/08 – k. 108 z załączonych akt o sygn. XIII C 290/08 , okoliczności bezsporne)

Wówczas małoletni M. K. miał 3 lata. Przebywał pod bezpośrednią pieczęcią matki, z którą zamieszkiwał w domu dziadków macierzystych – Z. i E. R.. Matka chłopca i jej rodzice pełnili wiodącą rolę w jego wychowaniu. Po wyroku rozwodowym kontakty wnioskodawcy z jego małoletnim synem przebiegały w zróżnicowany sposób. J. K. dążył do spotkań z dzieckiem, ale napotykał trudności ze strony byłej żony i byłych teściów. Wystąpił nawet w listopadzie 2008 r. do Sądu o egzekucję kontaktów. Sytuacja unormowała się na krótko, po czym uczestniczka i jej rodzice ponownie zaczęli utrudniać J. K. kontakty z dzieckiem. W dniu 7 września 2017 r. J. K. po raz kolejny wystąpił do Sądu o egzekucję kontaktów z dzieckiem. Wnioskodawca konsekwentnie dąży do spotkań z synem. W każdy z ustalonych przez Sąd terminów stawia się w miejscu zamieszkania byłej żony, by widzieć się z dzieckiem. Uczestniczka i jej rodzice zniechęcają małoletniego do spotkań z ojcem. W obecności dziecka wyrażają się o wnioskodawcy niepocholebnie, wyśmiewają go. Od 2013 r. małoletni zaprzestał wizyt w miejscu zamieszkania ojca. Jest niechętny spotkaniom z ojcem. Ojciec odwiedza chłopca zgodnie z harmonogramem ustalonym w wyroku rozwodowym. Spotkania odbywają się na terenie posesji, w której małoletni zamieszkuje. Są krótkie, gdyż M. K. nie chce rozmawiać z ojcem. Udziela jedynie zdawkowych odpowiedzi na pytania zadawane mu przez ojca. Obojętnością i niechęcią reaguje na starania ojca.

(okoliczności bezsporne oraz dowód: zeznania wnioskodawcy e-protokół z dnia 19.08.2019 r. 00:09:30 – k. 92v w związku z wyjaśnieniami wnioskodawcy e-protokół z dnia 30.05.2019 r. 00:01:50 – k. 44-v; zeznania A. K. e-protokół z dnia 19.08.2019 r. 00:11:30 – k. 93 w związku z wyjaśnieniami e-protokół z dnia 30.05.2019 r. 00:13:04 – k. 44v; kserokopia wniosku o egzekucję kontaktów – k. 20-22, stenogram rozmów – k. 24-31; wyjaśnienia małoletniego M. K. – k. 91, ustna opinia biegłej J. B. e-protokół z dnia 19.08.2019 r. 00:03:57 – k. 92v)

J. K., ma 43 lata, ma wyższe licencjackie wykształcenie. Zatrudniony jest w firmie (...) na stanowisku przedstawiciela handlowego. Pracuje w godzinach od 8.00 do 16.00. Mieszka wraz z rodzicami w ich domu, w którym użytkuje jeden pokój. Nie choruje. Zabiega o kontakty z synem. Orientuje się w jego sytuacji zdrowotnej i szkolnej. Napotyka na przeszkody z kontaktach z synem, które sprawiają matka i dziadkowie macierzyści dziecka. Deklaruje gotowość do udziału w terapii rodzinnej, mającej na celu poprawę komunikacji z matką dziecka i relacji z synem. Ma świadomość,

że syn jest niechętnie nastawiany do spotkań z nim. J. K. podejmuje różnorakie działania usiłując zmienić postawę syna wobec jego osoby.

(dowód: zeznania wnioskodawcy e-protokół z dnia 19.08.2019 r. 00:09:30 – k. 92v w związku z wyjaśnieniami wnioskodawcy e-protokół z dnia 30.05.2019 r. 00:01:50 – k. 44-v, informacja o zakresie udzielonej pomocy psychologicznej – k. 62-63)

Obecnie małoletni M. K. mieszka z matką i dziadkami macierzystymi w M., tam też chodzi do szkoły. W szkole nie ma większych trudności, choć uczy się niechętnie. Jest grzecznym dzieckiem, nie sprawia trudności wychowawczych. Jest silnie emocjonalnie związany z matką i dziadkami macierzystymi. Do około 6 roku życia widywał się z ojcem w domu ojca. Wtedy też widział ojca z innymi kobietami i pomyślał, że ojciec nie kocha już jego i jego matki. Również od dziadków dowiedział się, że ojciec był widywany z innymi kobietami i dziećmi tych kobiet. Od tamtego czasu przestał bywać u ojca. Ma żal do ojca, że go zostawił i odszedł od rodziny. Małoletni twierdzi jednocześnie, że od strony ojca nie spotkała go żadna krzywda, ojciec nigdy nie zachował się wobec niego źle, czy niewłaściwie. Małoletni ma świadomość silnego konfliktu jaki istnieje pomiędzy jego ojcem, a matką i dziadkami macierzystymi. Wie, że jego matka i dziadkowi nie lubią jego ojca i jego wizyt u chłopca i małoletni silnie identyfikuje się w tej kwestii ze swym środowiskiem opiekuńczym. Nie chce chodzić do ojca i nie rozmawia z ojcem, kiedy ten przychodzi do niego.

Więzi uczuciowe i relacje małoletniego z ojcem są zakłócone. Małoletni cierpi z powodu braku prawidłowego kontaktu z nim. Jednocześnie tłumi potrzebę prawidłowych relacji z ojcem na skutek postawy lojalnościowej wobec środowiska w którym wzrasta. Więzi uczuciowe chłopca z ojcem są zakłócone, co w głównej mierze wiązać należy z konfliktem pomiędzy matką i dziadkami macierzystymi, a wnioskodawcą oraz zaangażowaniem małoletniego w konflikt przez jego opiekunów, ich nieprzychylnym wnioskodawcy nastawieniem, które prezentują chłopcu. M. identyfikuje się z mamą i dziadkami macierzystymi – Z. i E. R.. Ojca nie uwzględnia wśród członków swojej najbliższej rodziny.

(dowód: wyjaśnienia małoletniego M. K. – k. 91, ustna opinia biegłej J. B. e-protokół z dnia 19.08.2019 r. 00:03:57 – k. 92v, opinia (...) w S. – k. 48-51v,)

A. K. ma 43 lata, ma wykształcenie wyższe pedagogiczne. Pracuje jako pracownik gospodarczy w szkole w M.. Praktycznie od chwili rozwodu przeszkadza w wykonywaniu ustalonych sądownie kontaktów małoletniego M. z ojcem. Nastawia syna przeciwko ojcu. Angażuje dziecko w konflikt pomiędzy rodzicami. Twierdzi, że to M. nie chce widzieć się i rozmawiać z ojcem podczas kontaktów. Nie zamierza przekonywać syna do kontaktów z wnioskodawcą. Jej zdaniem nie należy namawiać dziecka do kontaktów z ojcem wbrew jego woli. Nie dostrzega, że postępowanie i zachowanie środowiska opiekuńczego, w jakim wzrasta chłopiec, mogą mieć niekorzystny wpływ na postawę małoletniego wobec jego ojca. W codziennym kontakcie z synem i oddziaływaniach na niego utwierdza w nim swoją nieprzychylną opinię i ocenę funkcjonowania wnioskodawcy w roli ojca. Nie wyraziła chęci udziału w terapii rodzicielskiej. Jest silnie emocjonalnie związana z dzieckiem.

(dowód: ustna opinia biegłej J. B. e-protokół z dnia 19.08.2019 r. 00:03:57 – k. 92v, opinia (...) w S. – k. 48-51v; zeznania A. K. e -protokół z dnia 19.08.2019 r. 00:11:30 – k. 93 w związku z wyjaśnieniami e-protokół z dnia 30.05.2019 r. 00:13:04 – k. 44v)

Sąd dokonał ustaleń faktycznych na podstawie powołanych dowodów, które uznał za wiarygodne. Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów, których wiarygodność nie została podważona. Nie budzą wątpliwości Sądu również zeznania wnioskodawcy i uczestniczki, które co do przedmiotu postępowania nie wykluczają się. Znajdują one odzwierciedlenie w opinii (...) w S., opinii biegłej psycholog wydanej na rozprawie, jak i dowodach z dokumentów z akt sprawy rozwodowej. Opinia biegłych (...) w S. została przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą, jest spójna, logiczna i zgodna z wymaganiami wiedzy. Zeznania uczestników znajdują odzwierciedlenie również w opinii biegłej psycholog J. B.. Opinia biegłej psycholog została przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą, jest spójna, logiczna i zgodna z wymaganiami wiedzy. Opinia nie była kwestionowana przez

strony postępowania w zakresie jej niekompletności. Dlatego w ocenie Sądu zarówno opinia biegłej psycholog jak i opinia biegłych (...) w S. są w pełni wiarygodne i sąd oparł się na nich czyniąc ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Wszechstronna analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego pozwala na stwierdzenie, że wniosek J. K. o zmianę rozstrzygnięcia w zakresie ustalenia kontaktów z jego małoletnim synem zawartego w wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 kwietnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt XIII C 290/08 jest częściowo uzasadniony. Sąd zmienił pkt 4 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi I Wydział Cywilny z dnia 30 kwietnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt XIII C 290/08 w ten sposób, że ustalił kontakty J. K. z jego małoletnim synem M. K. ur. (...) bez udziału matki jeden raz w tygodniu w miejscu i godzinach wskazanych przez psychologa, do współpracy z którym zobowiązał J. K. na jego koszt. Ponadto Sąd zobowiązał A. K. do każdorazowego zawożenia małoletniego M. K. do miejsca wskazanego przez psychologa i odbierania małoletniego po zakończonym spotkaniu.

Problematyka kontaktów osobistych rodziców z dziećmi została uwzględniona w europejskich standardach prawnych. Zasada 6 rekomendacji nr R (84) w sprawie władzy rodzicielskiej z 28 lutego 1984 roku zapewnia rodzicowi niewychowującemu dziecka prawo do utrzymywania z nim kontaktów osobistych. Z kolei konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526) ujmuje prawo do utrzymywania kontaktów osobistych z rodzicami jako prawo samego dziecka. Zgodnie z art. 9 ust. 3 dziecko ma prawo do utrzymywania regularnych stosunków osobistych i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to sprzeczne z najlepiej pojętym interesem dziecka.

Przyjęta w dniu 3 maja 2002 r. w W. przez Komitet Ministrów Rady Europy konwencja dotycząca kontaktów z dziećmi, podpisana przez Polskę dnia 24 września 2003 r., określa pojęcie kontaktów w szerokim ujęciu. Obejmuje ono nie tylko osobistą styczność –

w tym poza miejscem zamieszkania dziecka – ale także kontakt telefoniczny oraz przez pocztę elektroniczną, co nie zastępuje, lecz uzupełnia kontakty bezpośrednie, a może je zastąpić jedynie w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach. W pojęciu tym mieści się również obowiązek informowania osoby uprawnionej o dziecku i dziecka o tej osobie (M. S. (red.), Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze, W. 1995;

W. S., Komentarz do Rekomendacji Nr R(84)4 (w:) M. S. (red.), Standardy prawne..., s. 213 i n., J. I., Władza rodzicielska..., s. 193 i n.).

W Polsce prawo i obowiązek utrzymywania kontaktów między rodzicami a dziećmi określone zostało m.in. w art. 113 kro. Paragraf 2 przytoczonego przepisu określa podstawowe zasady sposobu utrzymywania kontaktów. Zawiera przykładowy katalog elementów składających się na kontakty z dzieckiem, które obejmują w szczególności przebywanie z dzieckiem (odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu) i bezpośrednie porozumiewanie się, utrzymywanie korespondencji, korzystanie z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym ze środków komunikacji elektronicznej. Z realizacją prawa do porozumiewania się na odległość wiązać się będzie zobowiązanie tego z rodziców, u którego dziecko na stałe przebywa, do przekazywania dziecku korespondencji, udostępnienia komputera, telefonu, a także podania właściwego adresu poczty elektronicznej oraz numeru telefonu (J. Ignaczewski, Kodeks rodzinny..., s. 650). Jak wskazano w uzasadnieniu projektu, katalog elementów kontaktów z dzieckiem ma charakter otwarty, ale zawiera najważniejsze składniki kontaktów z dzieckiem i powinien ułatwić formułowanie rozstrzygnięcia sądowego, dotyczącego tej materii (Uzasadnienie projektu..., s. 39). W uzupełnieniu można wskazać na prawo osoby uprawnionej do informacji o drugiej osobie. Należy zauważyć, że nowe brzmienie przepisu dostosowane zostało do postanowień konwencji dotyczącej kontaktów z dziećmi z dnia 15 maja 2003 r., posługujących się pojęciem kontaktów w szerokim ujęciu (por. uchwałę SN z dnia 8 marca 2006 r., III CZP 98/05, OSN 2006, Nr 10, poz. 158).

Zgodnie z art. 113⁵ k.r.o. Sąd opiekuńczy może zmienić rozstrzygnięcie w sprawie kontaktów, jeżeli wymaga tego dobro dziecka. Wydane przez sąd orzeczenia dotyczące kontaktów z dzieckiem (a więc zarówno na podstawie art. 113², jaki i art. 113³ a także art. 58 § 1 czy art. 107 § 2) mogą zostać przez sąd zmienione. Rozstrzygające znaczenie

w tej sprawie ma wzgląd na dobro dziecka. Zmiana ta może polegać na zaostrzeniu środków ingerencji, jak i na ich złagodzeniu. Jeżeli więc np. sąd stwierdzi, że ograniczenie kontaktów z dzieckiem nie wywołuje pożądaných, z punktu widzenia dobra dziecka, efektów, wówczas zakaże ich utrzymywania, jeżeli są spełnione przesłanki takiego zakazu. Może również zaistnieć sytuacja odmienna. Na przykład sąd stwierdzi, że brak jest podstaw do dalszego utrzymywania zakazu kontaktów. W takim wypadku sąd może uchylić ten zakaz, jednocześnie wskazując - jeżeli jest taka potrzeba z uwagi na dobro dziecka - na czym polegać ma ograniczenie kontaktów. Ograniczenie to może zostać następnie zniesione.

Sąd uznał, że w realiach niniejszej sprawy zasadna jest zmiana ustalonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi kontaktów J. K. z jego małoletnim synem M. na kontakty odbywane bez udziału matki dziecka, z udziałem psychologa, w miejscu i w godzinach wskazanych przez psychologa, do współpracy z którym sąd zobowiązał wnioskodawcę na jego koszt. Jednocześnie Sąd uznał za zasadne zobowiązanie matki małoletniego do zawożenia dziecka na te spotkania i odbierania po zakończonym spotkaniu.

Z opinii biegłych (...) w S. wynika, iż więzi uczuciowe i relacje dziecka z ojcem są zakłócone, co w głównej mierze wiązać należy z konfliktem pomiędzy rodzicami i dziadkami macierzystymi, a wnioskodawcą oraz zaangażowaniem małoletniego w konflikt przez jego opiekunów, ich nieprzychylnym nastawieniem, które prezentują chłopcu. Z powyższymi czynnikami, zdaniem biegłych, należy wiązać przyczyny odmowy chłopca w zakresie realizacji kontaktów z ojcem. Małoletni cierpi z powodu braku prawidłowego kontaktu z nim. Jednocześnie tłumi potrzebę prawidłowych relacji z ojcem na skutek postawy lojalnościowej wobec środowiska w którym wzrasta.

Z opinii biegłych (...) w S. wynika, że małoletni zaakceptował spotkania z tatą jeden raz w miesiącu, zdradzając jednak obawy przed ewentualnym całkowitym zerwaniem kontaktu z ojcem.

Zważyć należy, iż w związku z negatywnym nastawieniem matki chłopca i jej rodziców do osoby wnioskodawcy co ma bezpośredni wpływ na niechęć dziecka do spotkań z ojcem oraz biorą pod uwagę fakt, iż A. K. i jej rodzice utrudniali wnioskodawcy kontakty z synem Sąd uznał, iż konieczne jest ustalenie wizyt bez obecności matki dziecka. Dodatkowo z uwagi na zaburzone relacje dziecka z ojcem konieczny jest udział psychologa podczas tych widzeń. Psycholog obecny podczas spotkań będzie czuwał nad prawidłowością przebiegu tych spotkań, służył pomocą terapeutyczną. Ponadto to psycholog zaproponuje właściwe miejsce tych spotkań oraz ustali ich długość. Sąd zdecydował, że matka nie powinna uczestniczyć w tych spotkaniach ze względu na negatywne jej nastawienie do ojca dziecka i kontaktów z nim. Ponadto spotkania małoletniego jedynie z ojcem pod okiem psychologa dadzą możliwość ukształtowania relacji ojciec – syn, z uwzględnieniem przede wszystkim dobra dziecka. Umożliwią dziecku nawiązanie więzi z ojcem, bliższego poznania ojca i wykształcenie sobie samodzielnej, nie narzuconej przez osoby trzecie oceny jego osoby. Małoletni będzie miał możliwości ukształtowania sobie własnego zdania co do osoby ojca i rzeczywistej chęci, bądź nie kontaktu z nim. Jeżeli jest choć cień szansy na odbudowywanie relacji wnioskodawcy z synem, należy im to umożliwić. Wnioskodawca musi pokazać synowi, jak bardzo mu na nim zależy, małymi krokami odbudowywać więź i zaufanie dziecka do rodzica.

Sąd podzielił zdanie wyrażone przez biegłych (...) w S. w opinii, że można podjąć próbę ustalenia kontaktów dziecka z ojcem, poza miejscem zamieszkania dziecka, na tzw. neutralnym gruncie przy udziale osoby wykwalifikowanej – psychologa. Na podkreślenie zasługuje, iż rodzice winni – w trosce o prawidłowość dalszego rozwoju psychoemocjonalnego i społecznego małoletniego znaleźć wspólny język porozumienia w sprawach dotyczących wychowania dziecka.

Sąd wziął pod uwagę fakt, iż małoletni spędzając z ojcem czas (w obecności psychologa) będzie miał szanse bliżej poznać ojca, być może nawiązać z nim bliższą relację, porozmawiać o własnych uczuciach, troskach, zastrzeżeniach i żalach jakie żywi do ojca i na podstawie tych spotkań podjąć świadomą decyzję, czy chce dalszych kontaktów z ojcem, czy też nie. Ojciec natomiast będzie mógł widywać się z własnym dzieckiem, do czego ma pełne prawo, będzie miał stworzoną szansę, by pokazać dziecku swoje uczucia do niego, wyjaśnić nieporozumienia, a przede wszystkim poznać uczucia i potrzeby swojego syna. W tej sytuacji realne będzie też wypracowanie właściwej komunikacji i porozumienia pomiędzy wnioskodawcą, a jego synem.

Zdaniem Sądu małoletni M. potrzebuje czasu, aby nawiązać relacje i zbudować więź z ojcem. Dobrze byłoby gdyby uczestniczka przygotowała syna do kontaktu z ojcem, nie zniechęcała dziecka, aby nie czuł lęku i nie czuł awersji do ojca. Duża rola obecnie przed rodzicami, aby odkładając na bok wzajemne animozje umożliwili małoletniemu nawiązanie i utrzymanie prawidłowych relacji z ojcem.

W związku z powyższym Sąd orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 k.p.c.